

BÀI HỌC VỀ SỰ SAN SẺ CỦA BÁC HỒ

Những câu chuyện về sự san sẻ của Bác Hồ đối với người khác, kể cả với cấp dưới, là rất nhiều. Chuyện dưới đây được kể lại trong cuốn Tấm gương Bác, ngọc quý của mọi nhà, do TS. Nguyễn Văn Khoan biên soạn, Nhà xuất bản Công an nhân dân ấn hành năm 2018. Tháng 8/1945, trên đường từ chiến khu về thủ đô, dừng chân ở một căn nhà làng Gạ, ngoại thành Hà Nội; khi gia đình dọn cơm, Bác đã sẻ phần thịt gà ngon, mềm vào bát cụ chủ nhà...

Trong những tháng năm kháng chiến chống Pháp, trên Việt Bắc, ăn cơm cùng với các chiến sĩ bảo vệ, anh nuôi, bao giờ Bác cũng chia đều thức ăn cho cả mâm. Chị Minh Phương giúp việc chăm sóc sức khỏe Bác bày ra cái mẹt ninh gà nhừ, ít nước đặc để riêng cho Bác. Bác biết ý, nói vui: “Thế là khôn ăn cái, dại ăn nước”. Rồi Bác cũng lấy thìa san cho đủ người trong bữa ăn.

Một lần, Văn phòng Chủ tịch Nước nhận được một miếng cao đặc mật ong của lãnh đạo nước bạn tặng. Anh em đưa lên Bác để “dùng cho khỏe”. Bác cho gọi đồng chí cấp dưỡng lên, nói: “Chú đem miếng cao này xuống bếp, bỏ vào nồi, đun đủ 24 bát nước, có ít gạo tẻ, gạo nếp càng tốt, đun lên, chia đều cho 24 người của Văn phòng”. Bác cũng chỉ nhận một trong 24 suất ấy. Đồng chí cấp dưỡng tần ngần chưa chịu đi. Bác cười nói: “Làm đi chứ. “Lộc bất tận hưởng” mà chú!”.

“Lộc bất tận hưởng” là câu tục ngữ, câu răn dạy, khuyên bảo con người, có lộc không nên hưởng hết một mình mà nên san sẻ cho người khác. Nhưng đặt vào trường hợp của Bác Hồ, ta không thấy đó là sự sẻ chia đơn giản theo kiểu cùng thụ hưởng một lợi ích nào đó mà là sự san sẻ trên tinh thần yêu thương lẫn nhau, đồng thời hàm ý thể hiện sự bình đẳng, công bằng. Đây mới là điểm đặc sắc của Hồ Chí Minh và gần như nhất quán trong tư tưởng, hành động của Người, từ khi còn bôn ba tìm đường cứu nước cho đến lúc trở thành vị lãnh tụ của Đảng, của dân tộc. Và câu nói “Lộc bất tận

Một bữa cơm của Bác Hồ cùng các đồng chí lãnh đạo tại chiến khu Việt Bắc năm 1947

hưởng” dường như chỉ là một cách diễn đạt của Bác để mọi người không thấy ngại ngần khi nhận phần san sẻ với Người.

Ở khía cạnh yêu thương đồng bào, đồng chí, cấp dưới..., Bác Hồ luôn thể hiện đậm nét với rất nhiều câu chuyện. Trong số đó, có không ít chuyện liên quan đến miếng ăn. Chúng ta hiểu rằng trong thời kỳ kháng chiến gian khổ, vấn đề ăn no đã khó, được ăn ngon hay thưởng thức những miếng ngon vật lạ lại càng khó. Bác Hồ là người cực lực phản đối đặc quyền đặc lợi nhưng trong một số trường hợp, Người vẫn được cán bộ cấp dưới quan tâm, chăm sóc bằng những khẩu phần tương đối tươi mát hơn so với nhiều người, hoặc được đồng bào, nước bạn biếu tặng những sản vật. Nhưng Người luôn san sẻ với các đồng chí, với cấp dưới, thông qua những bữa cơm mang tính gia đình, những lần sốt thức ăn..., dù nhiều đồng chí rất ngại nhận, bởi “không dám” “lạm” phần của Bác mà chính là vì muốn Bác được bồi dưỡng để đủ sức khỏe làm việc. Sự san sẻ phần thức ăn của mình đến người khác, Bác đã luôn thể hiện sự quan tâm, lòng yêu thương một cách chân thành, thân ái, hoàn toàn không phải là sự ban phát của bề trên.

Ở một khía cạnh khác, Bác Hồ luôn hướng đến sự bình đẳng dù khi Người đã là vị lãnh đạo cao nhất của Đảng, của Nhà nước; trước Bác, nhiều người có thể được nhìn thấy sự cách biệt về tầm vóc, quyền lực chứ không phải lúc nào cũng nhận ra sự dung dị, chan hòa với mọi người. Ngày 29/12/1966, tại phiên họp cuối năm của Hội đồng Chính phủ, khi đề cập khuyết điểm của công tác lưu thông phân phối, Bác đã căn dặn: “Không sợ thiếu, chỉ sợ không công bằng. Không sợ nghèo, chỉ sợ lòng dân không theo”. Sự công bằng trong phân phối là một yêu cầu hết sức quan trọng trong điều hành của Chính phủ. Nhưng trước hết, trên hết, cần có sự công bằng, bình đẳng trong nhận thức, trong tư tưởng, để không thấy sự cách biệt về địa vị, quyền hạn, chức vụ... Bởi không “thoát” ra được nhận thức đó, tư tưởng đó thì có thể sẽ hình thành đặc quyền đặc lợi, chủ nghĩa cá nhân, tâm lý công thần... và tự cho mình có quyền, có lợi ích hơn người khác. Câu chuyện về 24 suất cao mật ong của Bác Hồ đã cho thấy rõ quan điểm về sự bình đẳng, sự công bằng của Người. Và điều đó đáng để chúng ta nghiêm túc học tập, noi theo.

Trúc Giang